

4. Zdravotní péče

Veškeré informace o zdravotním stavu seniorů a o zdravotní péči o ně jsou převzaty z publikací vydávaných Ústavem zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS), a to především z každoročně vydávané Zdravotnické ročenky Pardubického kraje. Její obsah se v průběhu let měnil, proto nejsou všechna data dostupná v delší časové řadě. Ročenka s daty roku 2014 do doby vydání této publikace nebyla zveřejněna, proto uváděné časové řady končí většinou rokem 2013.

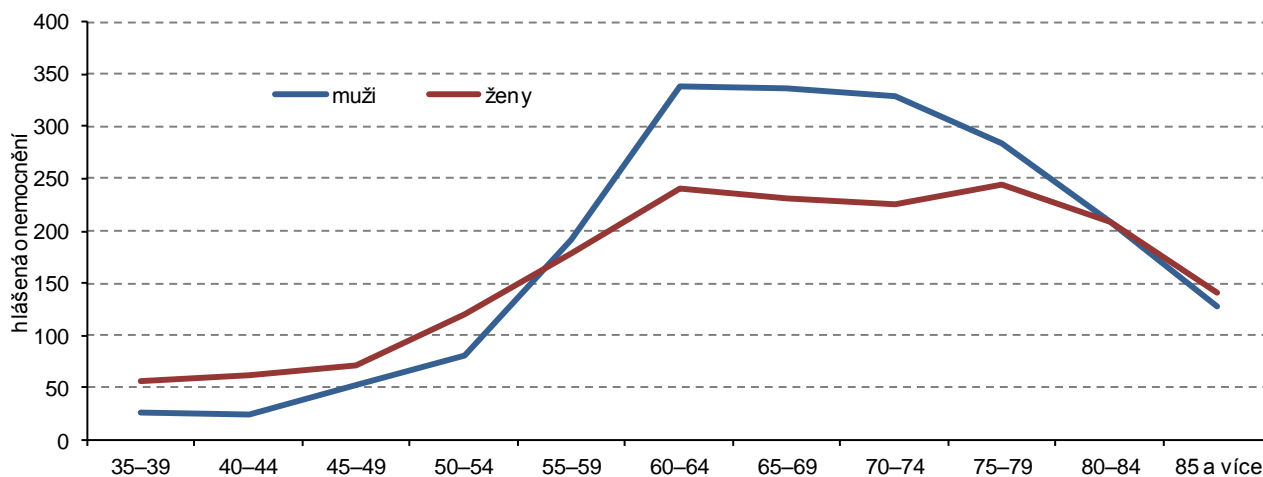
Zdravotní stav

Zdravotnické ročenky kraje obsahují data podle věku obyvatel za vybrané skupiny nemocí, zejména zhoubné novotvary, vybrané nemoci oběhové soustavy, pohlavní nemoci a tuberkulózu. K dispozici za seniory jsou též počty pacientů užívajících psychoaktivní látky (v evidenci ambulantních psychiatrických zařízení). Není však k dispozici věková struktura léčených diabetiků, jejichž celkový počet výrazně roste. K dispozici nejsou ani údaje o věkové struktuře pacientů s demencí vyvolanou Alzheimerovou nemocí a celkový počet pacientů s touto diagnózou je zveřejněn pouze za roky 2012 a 2013.

Údaje o hlášených **onemocněních zhoubnými novotvarami** vycházejí z Národního onkologického registru. S ohledem na vícenásobné kontroly jsou data zveřejňována s dvouletým zpožděním a poslední dostupná data jsou za rok 2011. Data z posledního roku názorně ukazují na růst četnosti zjištěných onemocnění s rostoucím věkem. Maximum je u mužů ve věku 60–64 let (v roce 2009 ve skupině 65–69 let), u žen je až ve věku 75–79 let. Do věku 54 let jsou častěji novotvary diagnostikovány u žen. To souvisí především s jejich dřívějším odhalením onemocnění v souvislosti se systémem pravidelných gynekologických a mamografických vyšetření. Četnější zjištění novotvarů je u mužů ve věku 55 až 80 let. Mezi nejstaršími obyvateli je opět vyšší výskyt novotvarů mezi ženami vzhledem k jejich většímu zastoupení v této věkové kategorii. Muži ve věku 65 a více let se na celkovém počtu hlášených onemocnění novotvary mužů v roce 2011 podíleli 62,6 %, ženy stejného věku měly na hlášených onemocněních žen podíl 55,6 %. Tyto podíly se příliš neliší od situace o deset let dříve (muži 63,8 %, ženy 55,4 %).

Graf 4.1 Hlášená onemocnění zhoubnými novotvarami podle věkových skupin v Pardubickém kraji v roce 2011

Zdroj: ÚZIS

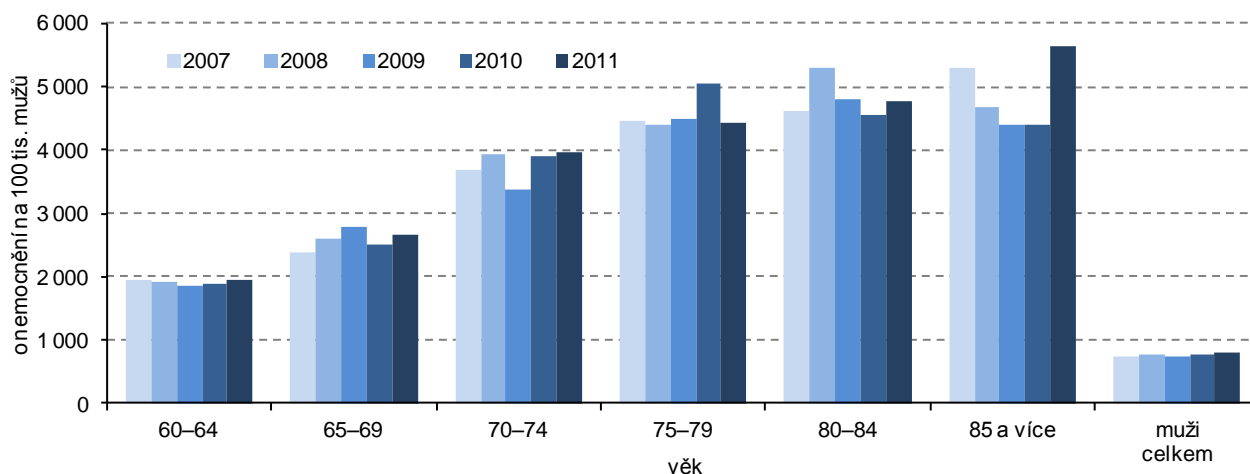
Po přepočtu na 100 tis. obyvatel daného věku je situace poněkud odlišná. Četnost nově hlášených onemocnění roste ve většině roků až do nejvyšších věkových kategorií. Za celou populaci se počet hlášených onemocnění v kraji zvýšil u mužů ze 719 v roce 2006 na 804 v roce 2011, u žen byl zaznamenán za stejné období růst ze 645 na 724 (na 100 tis. obyvatel).

V roce 2011 se s rostoucím věkem zvyšoval počet hlášených onemocnění novotvary na 100 tis. mužů z 1 036 ve věkové skupině 55–59 let na 2 670 ve skupině 65–69 let, na 4 431 ve skupině 75–79 let a na 5 644 ve skupině mužů ve věku 85 a více let. Mezi ženami byl ve stejných věkových skupinách zaznamenán růst z 940 přes 1 558 a 2 451 na 2 600. Relativně nejvyšší počet onemocnění bez ohledu na pohlaví (2 711) byl v kraji evidován ve věkové kategorii 80–84 let, avšak celostátně byl v této kategorii zaznamenán nižší počet onemocnění než v kategorii 85 a více let. Z následujících grafů je patrné, že mezi seniory je relativní četnost hlášených onemocnění novotvary mezi muži dvojnásobná v porovnání se ženami.

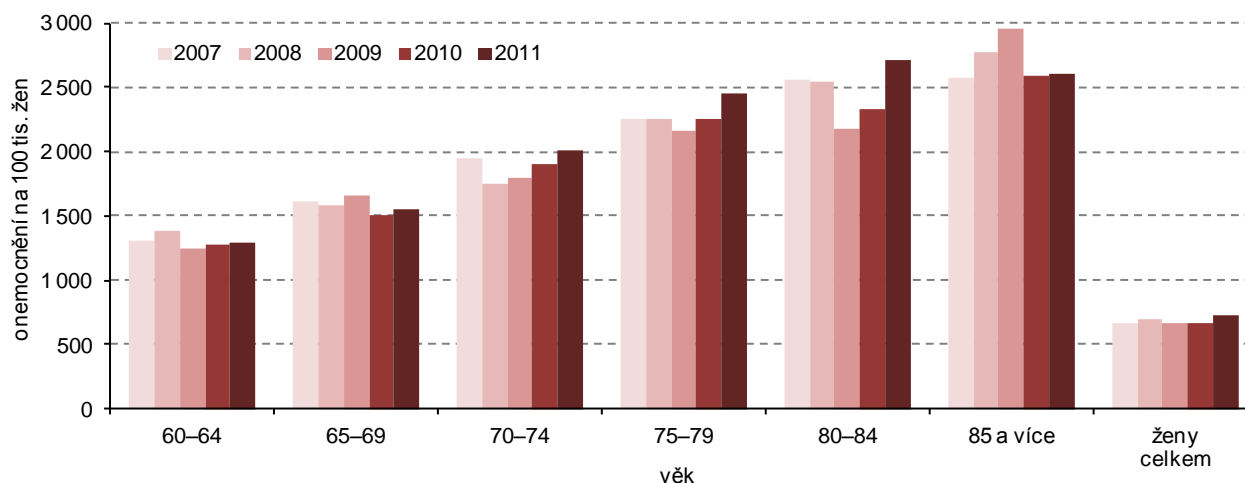
Graf 4.2 Hlášená onemocnění zhoubnými novotvory na 100 tisíc mužů v Pardubickém kraji v letech 2007 až 2011

Zdroj: ÚZIS

Graf 4.3 Hlášená onemocnění zhoubnými novotvory na 100 tisíc žen v Pardubickém kraji v letech 2007 až 2011

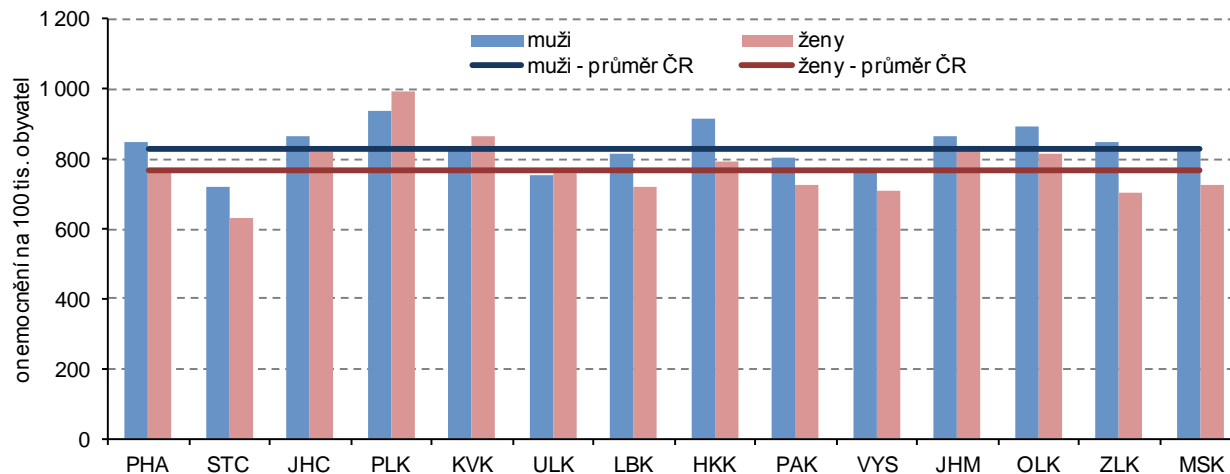
Zdroj: ÚZIS

Z mezikrajského srovnání za rok 2011 vyplývá, že četnost hlášených onemocnění zhoubnými novotvory je v Pardubickém kraji podprůměrná u mužů i u žen. Na 100 tis. mužů má Pardubický kraj mezi kraji 4. nejnižší počet hlášených onemocnění novotvory, počet hlášených onemocnění žen je 5. nejnižší.

Graf 4.4 Hlášená onemocnění zhoubnými novotvory podle pohlaví a kraje bydliště v roce 2011 (na 100 000 mužů/žen)

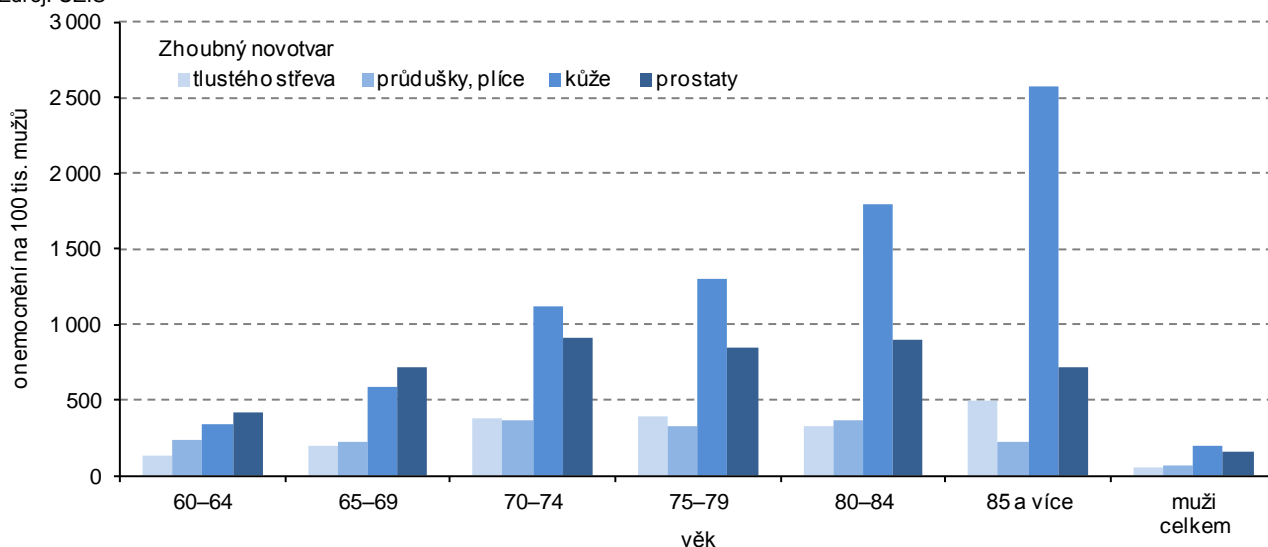
Zdroj: ÚZIS

Na rozdíl od příčin smrti, mezi kterými u mužů dominuje zhoubný novotvar průdušky a plíce, jsou mezi hlášenými onemocněními v Pardubickém kraji nejčastější zhoubné novotvary kůže. Toto onemocnění je s rostoucím věkem diagnostikováno výrazně častěji; v přepočtu na 100 tis. obyvatel stejného věku je v kraji počet hlášených onemocnění mužů ve věku 85 let a více pětkrát vyšší než u mužů ve věku 65–69 let. Mužům do 70 let je častěji diagnostikován zhoubný novotvar prostaty než jiných orgánů. Nejvíce novotvarů prostaty je odhaleno ve věkové skupině 70–74 let, u starších mužů četnost klesá. Obdobná situace je i u zhoubných novotvarů průdušky, popř. plíce, četnost je však oproti novotvarům prostaty třetinová. Mezi sledovanými diagnózami novotvarů je u mužů na 4. místě rakovina tlustého střeva, s rostoucím věkem její četnost roste.

Graf 4.5 Hlášená onemocnění vybranými druhy zhoubných novotvarů na 100 000 mužů v Pardubickém kraji v roce 2011

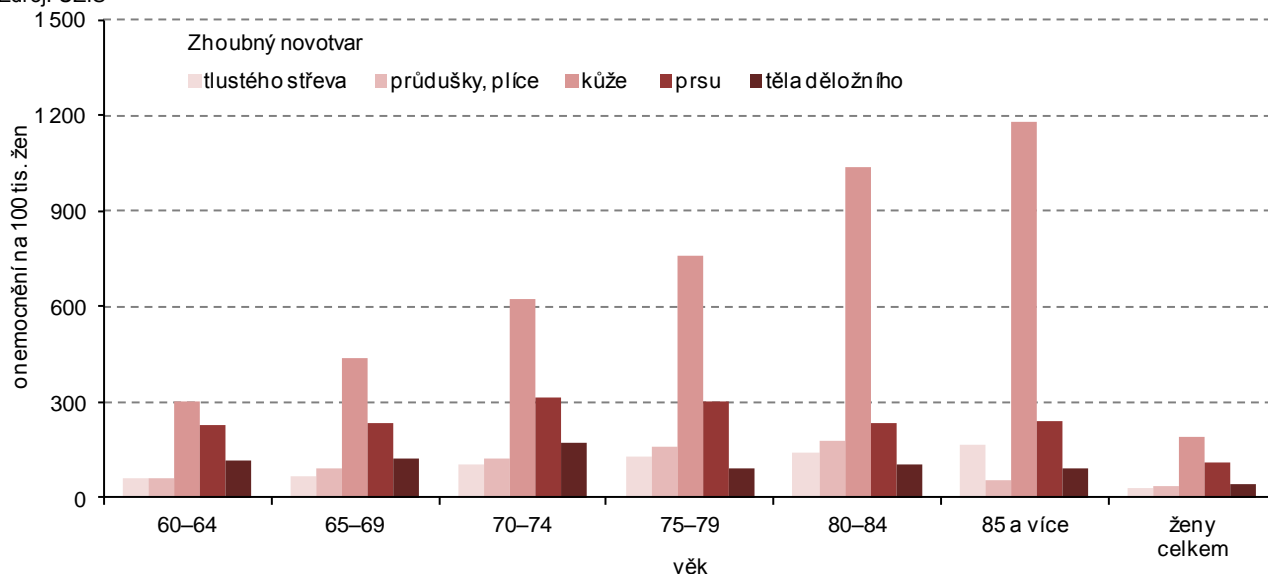
Zdroj: ÚZIS

Počty hlášených onemocnění nejčastější skupinou novotvarů – rakovinou kůže – jsou u žen po přepočtu na 100 tis. žen stejného věku nižší v porovnání s muži. S rostoucím věkem počet hlášených onemocnění roste, ale růst není tak strmý jako u mužů (ve věkové skupině 85 a více let se blíží trojnásobku hodnoty věkové skupiny 65–69 let). Rakovina prsu a dělohy je diagnostikována nejčastěji ženám ve věku 70–74 let, nárůst oproti ostatním věkovým skupinám však není tak výrazný jako u jiných diagnóz. S rostoucím věkem se zvyšuje i četnost hlášených novotvarů tlustého střeva (s maximem ve věkové skupině 85 let a více), zatímco novotvary průdušky, popř. plíce mají nejvyšší četnost mezi ženami ve věku 80–84 let. Obdobný výrazný pokles u žen ve věku 85 a více let lze zjistit i v datech za rok 2001.

Graf 4.6 Hlášená onemocnění vybranými druhy zhoubných novotvarů na 100 000 žen v Pardubickém kraji v roce 2011

Zdroj: ÚZIS

Podle věku jsou praktickými lékaři evidováni pacienti s **vybraným chronickým onemocněním oběhové soustavy**. Zatímco počet evidovaných pacientů v kategorii cévních nemocí mozku stagnuje a v kategorii ischemické nemoci srdeční dokonce klesá, pacientů s hypertenzí přibývá. V roce 2013 byl jejich počet v kraji o 20 % vyšší než v roce 2005. Obdobný růst počtu pacientů s hypertenzí byl zaznamenán ve věkové skupině osob 65 a více let. Naproti tomu pokles počtu evidovaných seniorů s diagnózou cévních nemocí mozku byl v roce 2010 vystředán jejich růstem a počet z roku 2013 o 3,2 % překročil úroveň z roku 2005. Z následující tabulky je patrný významný podíl seniorů (téměř 75 %) na celkovém počtu pacientů léčených s diagnózou cévních nemocí mozku. Naproti tomu mezi osobami s hypertenzí netvoří senioři ani polovinu.

Tab. 4.1 Pacienti s vybraným chronickým onemocněním v evidenci praktického lékaře pro dospělé celkem a ve věku 65 a více let v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pacienti s chronickým onemocněním									
hypertenzní nemoci (I10–I15)	79 234	81 529	81 711	79 436	87 102	90 593	94 083	94 349	95 077
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	38 496	37 631	35 897	33 405	34 543	34 796	34 267	33 894	30 690
cévní nemoci mozku (I60–I69)	11 553	11 546	12 037	10 384	10 205	10 601	11 011	11 389	11 528
z toho ve věku 65 a více let (%)									
hypertenzní nemoci (I10–I15)	43,8	43,2	42,6	42,6	41,6	41,5	42,6	43,5	43,6
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	56,6	56,1	56,3	56,6	55,9	56,5	57,3	57,9	57,8
cévní nemoci mozku (I60–I69)	71,8	73,0	72,1	73,8	72,8	72,9	73,5	73,7	74,3

Z **infekčních onemocnění** jsou z Informačního systému infekčních onemocnění k dispozici podle věku a pohlaví počty nemocných tuberkulózou. Celkový počet nemocných tuberkulózou se v kraji v posledních letech snižuje (z 61 v roce 2008 na 21 v roce 2013), přitom počet nemocných seniorů poklesl za stejné období z 26 na 8. Nejvíce seniorů nemocných tuberkulózou ve sledovaném období bylo v roce 2005, a to 37, z nich bylo 17 žen starších 75 let.

Ambulantní psychiatrická pracoviště poskytují **data o pacientech užívajících návykové látky** podle věku pacientů. V roce 2013 bylo v kraji v evidenci 945 pacientů, z nich bylo 115 ve věku 65 a více let (v tom 82 mužů a 33 žen). Do roku 2008 byl v evidenci dvojnásobný počet pacientů, kteří měli **problémy s alkoholem**, počet evidovaných seniorů byl naproti tomu poloviční. Psychiatrická pracoviště v kraji evidují podstatně menší počty **pacientů závislých na sedativech a hypnotikách** než na alkoholu. V roce 2013 jich bylo celkem 72, z nich 9 ve věku 65 a více let. Tato skupina pacientů rychle roste; v roce 2007 jich celkově bylo v kraji pouze 30, z toho jediný ve věku 65 a více let.

S rostoucím počtem seniorů se zvyšují i počty pacientů, kteří jsou v psychiatrických ambulancích evidováni s diagnózou „**demence u Alzheimerovy nemoci**“. Údaje o jejich počtu jsou zveřejňovány až od roku 2011, avšak nejsou publikovány podle věku pacientů. Z celostátních údajů o počtu hospitalizovaných osob v letech 2008–2012 vyplývá, že mezi muži s Alzheimerovou nemocí mají senioři ve věku 65 a více let podíl 92 %, mezi ženami mají seniorky podíl 95 %. Nadpoloviční většinu přitom mají osoby ve věku 80 a více let. Demence z Alzheimerovy nemoci je častěji diagnostikována ženám vzhledem k jejich četnějšímu zastoupení mezi nejstaršími věkovými skupinami. Z celkového počtu 1 015 osob evidovaných ambulantními psychiatrickými pracovišti v kraji v roce 2013 tvořily ženy 65 %. Oproti roku 2011 (první dostupná data) se počet pacientů s touto diagnózou zvýšil o dvě třetiny, přitom se v kraji postupně zvyšují počty nově zjištěných případů (196 v roce 2011, 254 v roce 2012 a 270 v roce 2013). Nejvíce pacientů s demencí u Alzheimerovy nemoci je evidováno v okrese Ústí nad Orlicí (37 % krajského úhrnu), následuje okres Chrudim (29 %), Pardubice (26 %) a Svitavy (9 %). Údaje jsou členěny podle okresu sídla psychiatrického pracoviště, proto není účelné porovnávat data s počtem obyvatel jednotlivých okresů (kromě toho data poskytlo pouze 31 ze 34 ambulantních psychiatrických pracovišť v kraji).

Lůžková zdravotnická zařízení

Informace o počtech osob **hospitalizovaných v nemocnicích** podle kraje bydliště a věku publikuje Ústav zdravotnických informací a statistiky ve svých ročenkách od roku 2009. Za sledované období se počet hospitalizovaných obyvatel Pardubického kraje příliš neměnil a pohyboval se od 205 hospitalizovaných na 1 000 obyvatel kraje v roce 2011 po 212 v roce 2013. Mezi hospitalizovanými v roce 2013 tvořily ženy 55 %. To souvisí s jejich vyšším zastoupením v populaci (hlavně ve vyšším věku) a projevují se četnější hospitalizace mladších žen v souvislosti s těhotenstvím a porodem. Z následující tabulky je patrný výrazný růst počtu hospitalizovaných starších osob, především ve věku 80–84 let.

Tab. 4.2 Osoby s bydlištěm v Pardubickém kraji hospitalizované v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

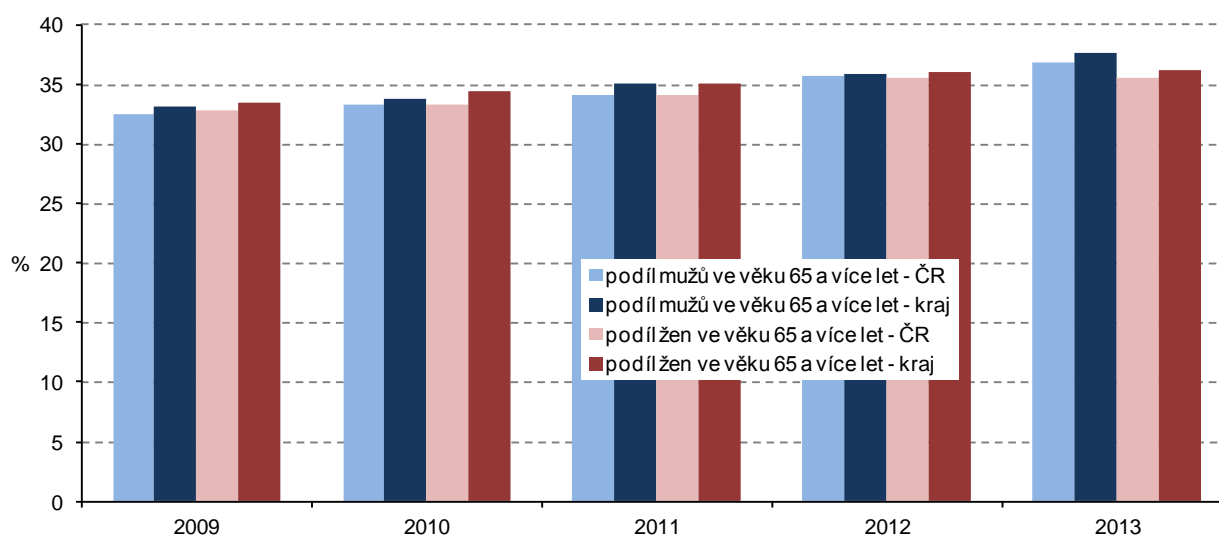
	Hospitalizovaní muži					Hospitalizované ženy				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	47 871	46 835	46 580	48 428	49 202	60 369	59 654	59 102	59 841	60 181
z toho ve věku:										
55–59	4 242	4 105	3 954	4 025	3 938	3 257	3 287	3 165	3 275	2 967
60–64	5 034	5 057	4 970	5 094	5 000	3 871	3 892	3 733	3 766	3 796
65–69	4 352	4 228	4 465	5 347	5 584	3 998	3 921	4 093	4 637	4 815
70–74	3 698	3 657	3 814	3 906	4 336	3 874	3 943	4 026	4 073	4 162
75–79	3 677	3 729	3 582	3 384	3 640	4 878	4 994	4 641	4 622	4 243
80–84	2 753	2 740	2 740	2 850	2 914	4 243	4 363	4 376	4 467	4 612
85–89	1 389	1 515	1 482	1 521	1 566	3 171	3 283	2 779	2 861	2 886
90–94 ¹⁾	.	.	213	323	454	.	.	637	806	992
95 a více ¹⁾	.	.	45	51	45	.	.	176	125	129

¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

Rostoucí podíl seniorů na celkovém počtu hospitalizovaných osob v nemocnicích se projevuje v kraji obdobně jako v celé republice, přitom v kraji byl u mužů oproti celostátnímu průměru růst výrazně rychlejší. Zatímco v celé České republice se podíl hospitalizovaných mužů ve věku 65 a více let v roce 2013 oproti roku 2012 zvýšil z 35,7 % na 36,8 %, v kraji vzrostl z 35,9 % na 37,7 %.

Graf 4.7 Podíl hospitalizovaných osob v nemocnicích ve věku 65 a více let s bydlištěm v Pardubickém kraji na celkovém počtu hospitalizovaných v letech 2009 až 2013 podle pohlaví

Zdroj: ÚZIS

Po přepočtu na 1 000 obyvatel stejného věku se s rostoucím věkem podíl hospitalizovaných zvyšuje. V roce 2013 připadalo na 1 000 mužů ve věku 55–59 let s bydlištěm v Pardubickém kraji 222 hospitalizací, u věkové skupiny 65–69 let to bylo již 386 hospitalizací. Hranice 500 hospitalizací na 1 000 mužů byla překročena ve věkové skupině 75–79 let a hranice 750 hospitalizovaných ve skupině 85–89letých. Věková kategorie 90–94 let se přiblížila hranici 1 000 hospitalizovaných na 1 000 obyvatel (964 v roce 2013). Relativní četnost hospitalizací mužů v kraji se v roce 2013 příliš neliší od četností za celou Českou republiku. Výjimku tvoří věková skupina 90–94 let, u které může jít v kraji o nahodilý výkyv související s malým počtem mužů v této věkové skupině. V letech 2011 a 2012 je sice v kraji v dané věkové kategorii též relativní četnost hospitalizací nejvyšší, ale odchylka není tak výrazná jako v roce 2013.

Mezi ženami není relativní růst počtu hospitalizací na 1 000 obyvatel kraje tak výrazný. V roce 2013 byl zaznamenán podíl 164 ve věkové skupině 55–59 let, hranice 500 hospitalizací na 1 000 žen byla překročena až ve skupině 80–84 let a nejvyšší relativní četnost hospitalizací byla u žen 90–94letých (702 hospitalizací na 1 000 žen stejného věku). Četnosti v jednotlivých věkových skupinách se téměř nelišily od celostátního průměru.

S rostoucím věkem hospitalizovaných pacientů v nemocnicích se prodlužuje jejich průměrná doba pobytu. **Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích** se během let zkracuje, oproti celostátnímu průměru není pokles u obyvatel Pardubického kraje tak výrazný. V období 2009–2013 se za celou Českou republiku zkrátila průměrná ošetrovací doba o 0,6 dne, v Pardubickém kraji byl pokles poloviční. Rozdíl je patrný především u seniorů ve věku 75 a více let (v roce 2013 hlavně věková skupina 95 a více let). Výrazněji se prodlužuje průměrná doba pobytu v nemocnicích u osob nad 65 let v porovnání s osobami mladšími. Ve věkové skupině 60–64 let se doba hospitalizace ještě neliší od průměru za celou populaci. Obyvatelé Pardubického kraje ve věku 85 a více let pobývají v porovnání se všemi hospitalizovanými v nemocnicích v celé České republice v průměru o 2 dny déle.

Tab. 4.3 Průměrná ošetrovací doba osob s bydlištěm v Pardubickém kraji a ČR hospitalizovaných v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

dny

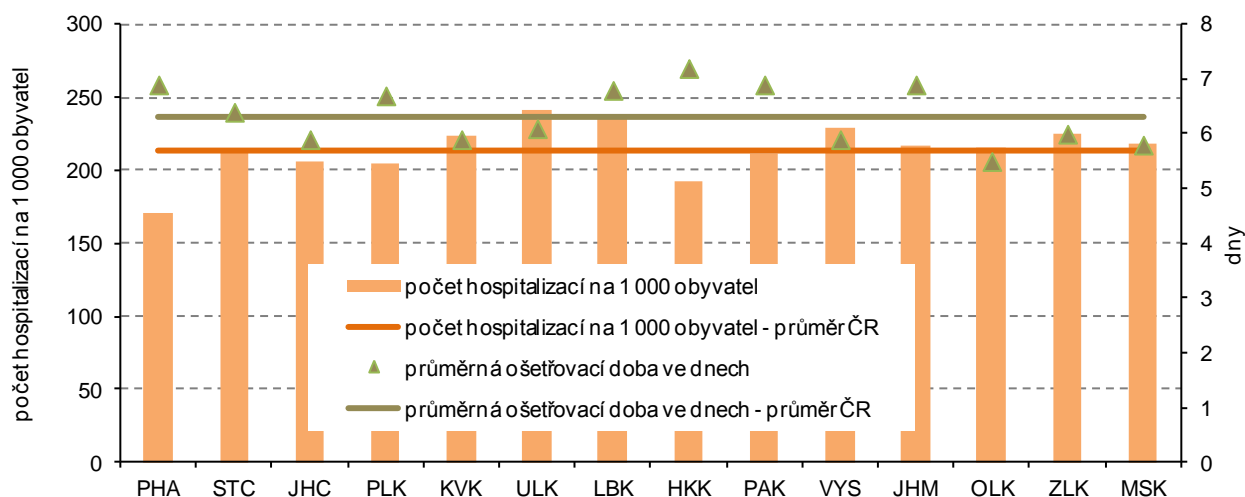
	Pardubický kraj					Česká republika				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	7,2	7,2	7,1	6,9	6,9	6,9	6,8	6,7	6,4	6,3
z toho ve věku:										
55–59	7,0	6,8	7,0	6,7	6,8	6,9	6,9	6,7	6,3	6,2
60–64	7,8	7,6	7,1	7,3	7,0	7,4	7,3	7,1	6,8	6,7
65–69	8,0	8,1	7,9	7,6	7,4	7,9	7,8	7,6	7,3	7,2
70–74	9,4	9,2	8,9	8,3	8,2	8,7	8,5	8,3	7,9	7,8
75–79	10,1	10,3	10,1	9,8	9,6	9,7	9,7	9,4	9,0	8,8
80–84	12,2	12,2	12,7	12,2	11,8	11,2	11,0	10,9	10,4	10,2
85–89	14,7	14,4	13,3	13,5	13,3	12,3	12,5	12,4	11,8	11,6
90–94 ¹⁾	.	.	15,9	15,5	13,4	13,3	12,5	12,5	12,5	11,8
95 a více ¹⁾	.	.	13,9	15,2	19,7	13,0	12,8	13,8	12,4	12,5

¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

Následující graf názorně ukazuje, že počtem hospitalizací na 1 000 obyvatel se Pardubický kraj neliší od republikového průměru, naproti tomu délkou průměrné ošetrovací doby se řadí na 2. místo za Královéhradecký kraj.

Graf 4.8 Hospitalizované osoby v nemocnicích a průměrná doba hospitalizace podle kraje bydliště v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Na rozdíl od četnosti hospitalizací a průměrné ošetrovací doby klesá v nemocnicích s rostoucím věkem pacientů **četnost operací**. Celkově byl podíl operovaných z hospitalizovaných osob s bydlištěm v Pardubickém kraji v letech 2012 a 2013 podprůměrný, avšak u seniorů ve věku 60 a více let byl nadprůměrný (s výjimkou věkové skupiny 95 a více let v roce 2013). Podíl operovaných obyvatel kraje byl pod celokrajským průměrem od věku 70 let. Zatímco ve věkové skupině 60–64 byla operována více než třetina hospitalizovaných osob, ve věkové skupině 80–84 let byla operována méně než pětina hospitalizovaných a z nejstarší věkové skupiny (95 let a více) to bylo necelých 10 % pacientů.

Tab. 4.4 Podíl operovaných osob s bydlištěm v Pardubickém kraji a ČR z hospitalizovaných v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

%

	Pardubický kraj					Česká republika				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	28,9	29,0	28,8	29,0	28,3	28,9	28,9	28,8	29,6	29,4
z toho ve věku:										
55–59	37,6	37,4	37,4	36,5	36,2	35,2	35,4	35,4	36,2	36,3
60–64	33,5	34,0	34,5	33,7	34,4	32,2	32,2	32,0	32,7	32,8
65–69	31,8	32,2	31,6	30,7	30,4	29,7	29,8	29,6	30,1	29,9
70–74	28,5	26,4	27,8	28,2	27,2	26,2	25,8	26,0	26,4	26,4
75–79	24,1	22,0	22,0	21,9	22,4	22,3	21,1	21,2	21,2	21,3
80–84	18,7	17,0	17,7	17,6	16,3	17,1	16,1	16,1	16,1	16,1
85–89	14,8	13,5	14,2	12,6	13,2	13,7	12,5	12,5	12,5	12,3
90–94 ¹⁾	.	.	12,6	11,0	11,1	10,8	10,6	11,0	10,6	10,5
95 a více ¹⁾	.	.	11,8	14,8	8,6	9,5	9,8	10,0	8,8	9,9

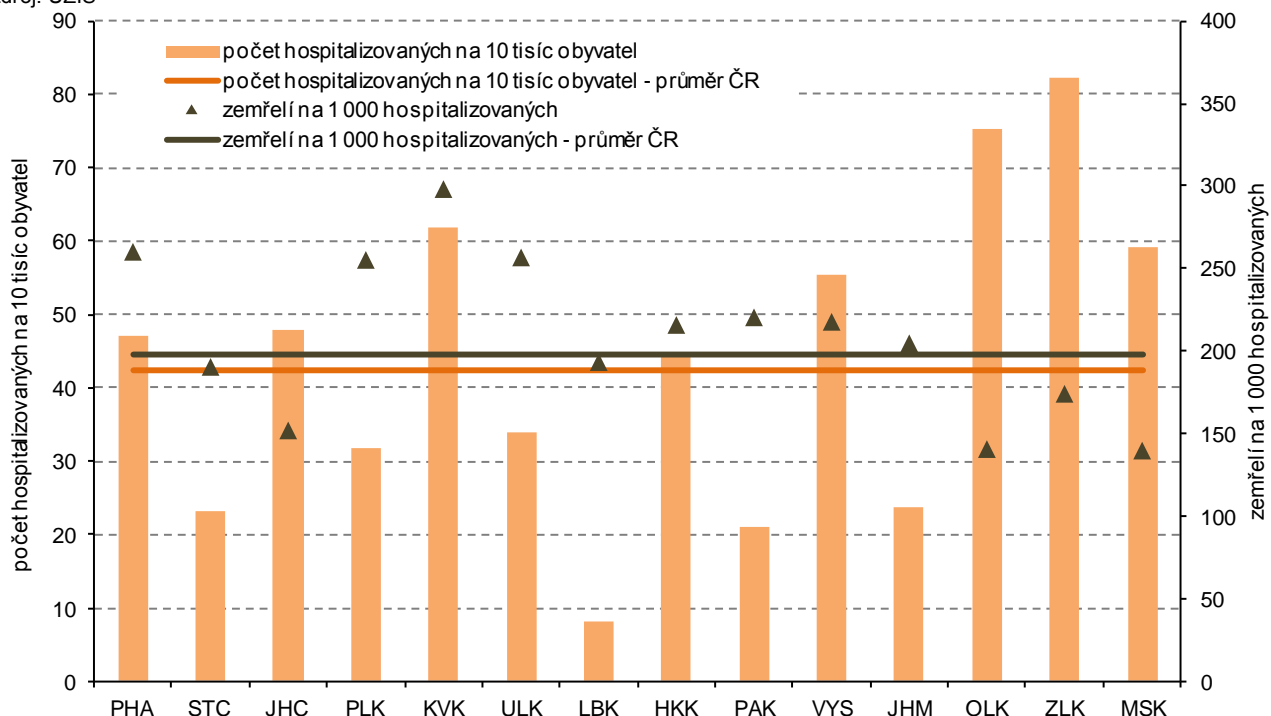
¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

Léčebny dlouhodobě nemocných (LDN) jsou zdravotnická zařízení určená k ošetřování a doléčování pacientů, jejichž zdravotní stav již nutně nevyžaduje pobyt v nemocnici nebo u nichž není perspektiva zlepšení jejich zdravotního stavu. Často jde o osoby pokročilého věku, které není z různých důvodů možné ošetřovat v domácím prostředí. Z celkového počtu 16 875 mužů s ukončenou hospitalizací v LDN v České republice v roce 2013 připadalo na seniory ve věku 65 a více let 75,2 %, z toho po 13 % připadalo na věkové skupiny 65–69 let a 70–74 let, 14 % na skupinu 75–79 let a po 18 % na skupiny 80–84 let a 85 a více let. Z 26 933 žen, kterým v témže roce skončila hospitalizace v LDN, jich bylo ve věku 65 a více let celkem 91,6 %. Ženy ve věku 65–69 let tvořily pouze 7 %, a ve věku 70–74 let 10 %. Vyšší podíly než u mužů byly u věkové skupiny 75–79 let (15 %), 80–84 let (25 %) a 85 a více let (34 %).

V Pardubickém kraji byly v roce 2013 pouze 2 léčebny dlouhodobě nemocných s 205 lůžky. Počet hospitalizovaných se v posledních letech v úhrnu pohybuje kolem 1 100 osob. V přepočtu na 10 tis. obyvatel je počet hospitalizovaných druhý nejnižší po Libereckém kraji, nedosahuje ani poloviny republikového průměru a je čtyřikrát nižší než v sousedním Olomouckém kraji. Nízká kapacita LDN v kraji je částečně kompenzována lůžky pro následnou péči v dalších zdravotnických zařízeních. Celkem je ve zdravotnických zařízeních v kraji vyčleněno pro následnou ošetrovatelskou péči 941 lůžek, z toho v 9 odděleních následné ošetrovatelské péče v nemocnicích je 554 lůžek (z toho přímo ve 3 nemocnicích následné péče 320 lůžek).

Graf 4.9 Hospitalizované osoby v léčebnách dlouhodobě nemocných podle krajů v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Téměř čtvrtina hospitalizací v LDN v kraji končí úmrtím hospitalizovaného, přitom ve všech LDN v republice umírá v průměru každý pátý pacient. Oproti celostátnímu průměru je ošetrovací doba jedné hospitalizace v kraji delší o 8 dní a průměrné využití lůžek je o 4,1 % vyšší.

Tab. 4.5 Léčebny dlouhodobě nemocných v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Léčebny dlouhodobě nemocných	3	2	2	2	2	2	2	2	2
v nich lůžka	252	186	186	186	186	186	186	186	205
Hospitalizovaní celkem	1 337	953	1 016	1 064	1 064	1 017	1 114	1 103	1 089
na 10 000 obyvatel	26,4	18,8	19,9	20,7	20,6	19,7	21,6	21,4	21,1
Zemřelí pacienti	271	258	244	256	242	240	255	221	240
na 1 000 hospitalizovaných	202,7	270,7	240,2	240,6	227,4	236,0	228,9	200,4	220,4
Průměrná ošetrovací doba ve dnech	62,1	63,0	56,4	52,8	52,3	58,0	52,0	58,0	59,6
Roční využití lůžek ve dnech	329,3	322,6	308,2	302,1	299,0	316,9	311,3	343,9	334,6

Za velmi specifická zdravotnická zařízení lze považovat hospice. **Hospice** slouží k péči o nevléčitelné a těžce nemocné osoby (paliativní péče). Jejich účelem je maximálně zlepšit kvalitu života v jeho závěrečné fázi a umožnit důstojné umírání. V Pardubickém kraji je od roku 2009 zařazeno do systému zdravotnických zařízení jediné zařízení tohoto typu. Má 27 lůžek a v roce 2013 posloužilo 399 klientům. Téměř tři čtvrtiny hospitalizací končily úmrtím pacienta (v celé republice 81 % pacientů).

Tab. 4.6 Hospice v Pardubickém kraji v letech 2009 až 2013

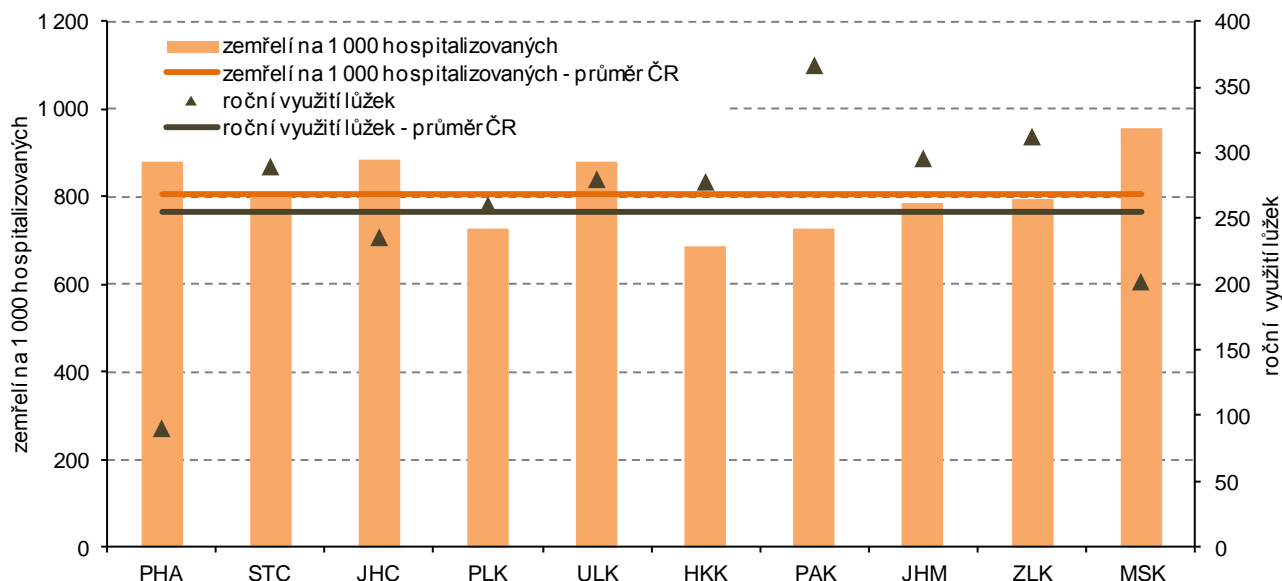
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2009	2010	2011	2012	2013
Hospice	1	1	1	1	1
v nich lůžka	27	27	27	27	27
Hospitalizovaní celkem	57	310	349	391	396
na 10 000 obyvatel	1,1	6,0	6,8	7,6	7,7
Zemřelí pacienti	38	224	239	267	287
na 1 000 hospitalizovaných	666,7	722,6	684,8	682,9	724,7
Průměrná ošetrovací doba ve dnech	20,6	26,6	27,4	25,2	25,0
Roční využití lůžek ve dnech	172,6	305,8	354,2	365,0	366,6

Data o hospicích jsou k dispozici za 13 krajů, z nich měl v roce 2013 Pardubický kraj nejvyšší počet hospitalizovaných na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let (4,4 při celostátním průměru 2,1) a současně měl i nejvyšší roční využití lůžek.

Graf 4.10 Hospice v krajích v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Poznámka: V Karlovarském, Libereckém kraji a v Kraji Vysočina hospice v roce 2013 nebyly; za Olomoucký kraj nejsou data k dispozici.

Geriatrická a domácí zdravotní péče

Kromě výše uvedené zdravotní péče o seniory poskytuje Zdravotnická ročenka kraje i údaje o činnosti samostatných geriatrických oddělení v nemocnicích, o ambulantní geriatrické péči a o domácí zdravotní péči.

Akutní péči zajišťuje v Pardubickém kraji jediné **geriatrické oddělení** se 4 lůžky. Celkem 119 hospitalizovaných zůstalo v roce 2013 na oddělení v průměru 12 dní, což je o 2 dny kratší doba, než byl celostátní průměr. Na 1 000 hospitalizovaných připadalo v kraji 160 zemřelých při celostátním průměru 107 zemřelých. Oproti údajům za celou republiku byla lůžka v kraji využita o 17 % více.

Tab. 4.7 Geriatrie v akutní péči v nemocnicích se sídlem v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2013

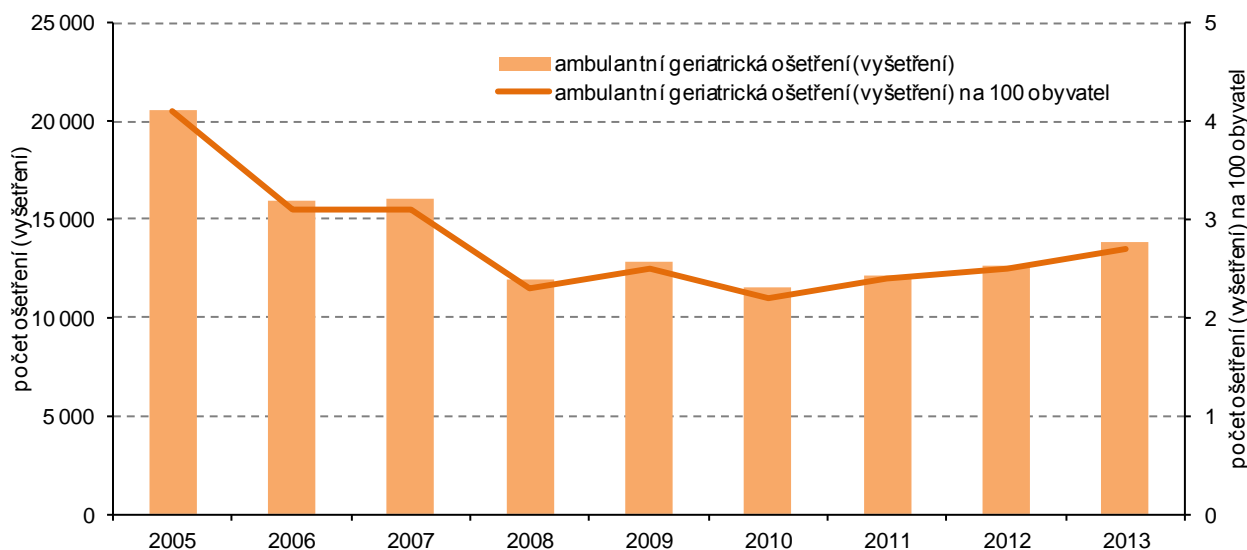
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Geriatrická oddělení	1	1	1	1	1	1	1	1	1
v nich lůžka	4	4	4	4	4	4	4	4	4
na 10 000 obyvatel	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Hospitalizovaní celkem	97	87	78	84	106	98	117	121	119
na 10 000 obyvatel	1,9	1,7	1,5	1,6	2,1	1,9	2,3	2,3	2,3
Zemřelí pacienti	15	10	9	8	14	18	27	22	19
na 1 000 hospitalizovaných	154,6	114,9	115,4	95,2	132,1	183,7	230,8	181,8	159,7

Počet ambulantních geriatrických vyšetření byl v kraji nejvyšší v roce 2005, do roku 2010 se snížil o 44 %, poté následovalo zvýšení o 20 %. V přepočtu na 100 obyvatel byl počet vyšetření v kraji v roce 2013 čtyřnásobný v porovnání s republikovým průměrem (kraj 2,7, ČR 0,7). Ambulantní geriatrická vyšetření v Pardubickém kraji se v roce 2013 podílela na republikovém úhrnu téměř z jedné pětiny (18,7 %).

Graf 4.11 Ambulantní geriatrická péče v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2013

Zdroj: ÚZIS

Domácí zdravotní péče je péče poskytovaná pacientům na základě doporučení registrujícího praktického lékaře. Je zaměřena zejména na udržení a podporu zdraví, navrácení zdraví a na rozvoj soběstačnosti, zmírnění utrpení nevléčitelně nemocného člověka a zajištění klidného umírání v domácím prostředí. Poskytování domácí zdravotní péče zkracuje pobyt pacienta v nemocnici a umožňuje mu doléčení v psychicky příznivějších domácích podmínkách. V posledních letech umožňuje i hospicovou péči nevléčitelným pacientům v domácím prostředí. V Pardubickém kraji se této činnosti věnuje 37 nestátních zdravotnických zařízení, z toho 11 fyzických osob, 7 Charit, dále některé nemocnice, domovy důchodců, léčebny, rehabilitační ústavy, lázně a několik společností s ručením omezeným.

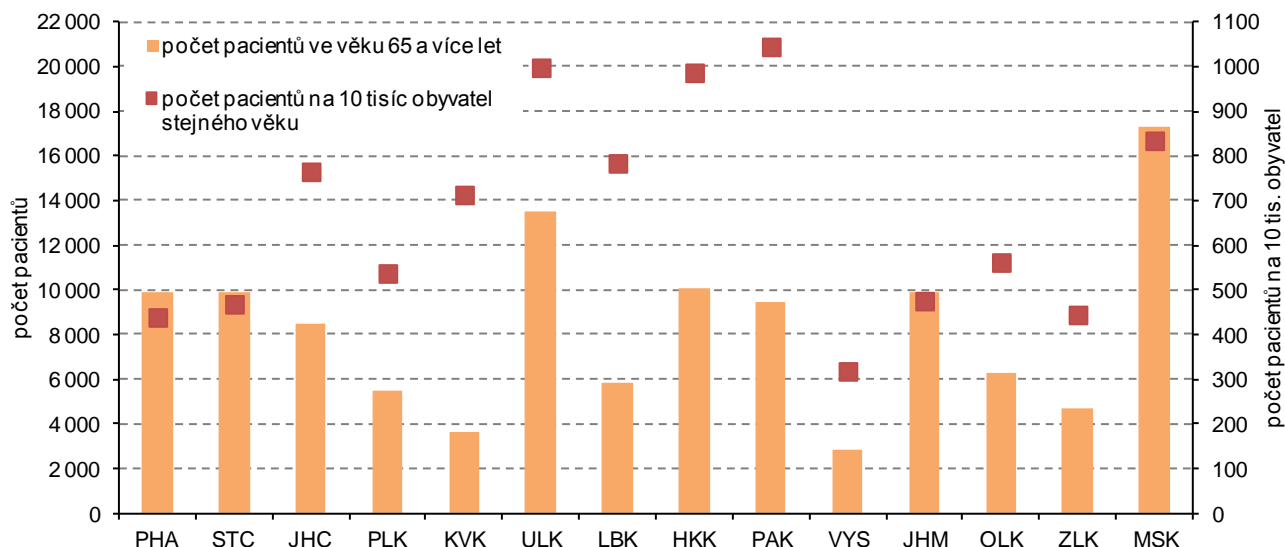
Počet pacientů domácí péče se v Pardubickém kraji postupně zvyšuje. V roce 2013 jich bylo 11 159, což je o 37 % více než v roce 2007. Pacientů ve věku 65 a více let bylo v roce 2013 v kraji 9 451 a za stejné období jich přibýlo 41 %. Na celkovém počtu pacientů se tedy senioři v roce 2013 v kraji podíleli z 85 % (průměr za ČR byl 80 %). V porovnání s počtem obyvatel stejného věku byla v kraji domácí péče v roce

2013 poskytována více než 10 % všech seniorů; mezi kraji byl tento podíl nejvyšší a celostátní průměr byl oproti krajské hodnotě o třetinu nižší.

Graf 4.12 Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let v krajích v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Tab. 4.8 Pacienti domácí zdravotní péče podle věku v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2013

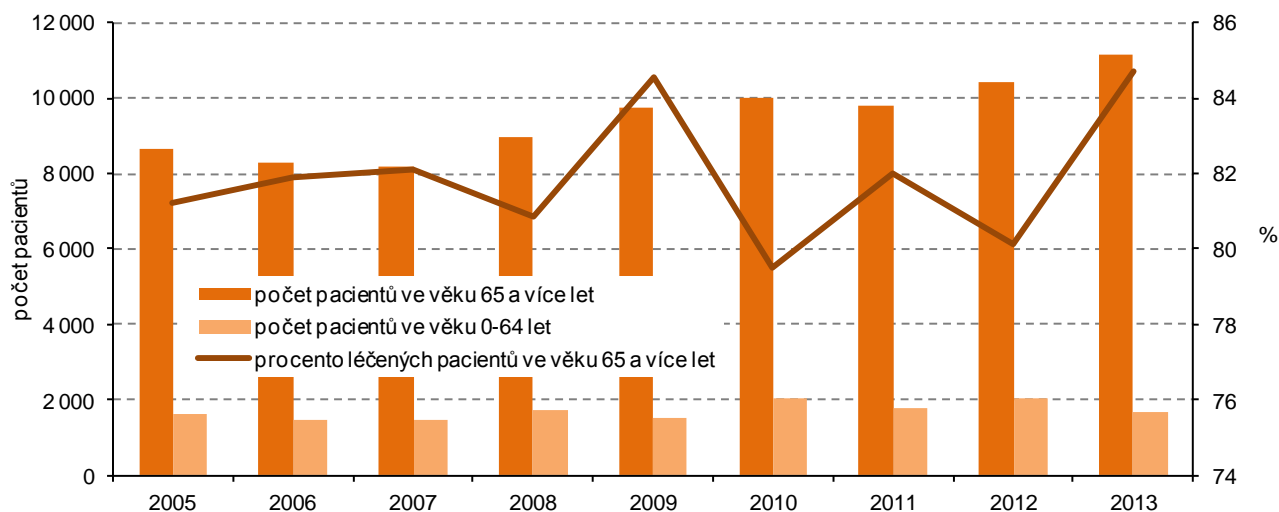
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet pacientů	8 636	8 261	8 168	8 963	9 764	10 007	9 811	10 405	11 159
z toho ve věku 65 a více let	7 013	6 764	6 706	7 248	8 256	7 955	8 044	8 338	9 451
v %	81,2	81,9	82,1	80,9	84,6	79,5	82,0	80,1	84,7
Počet pacientů ve věku 65 a více let na tis. obyvatel stejného věku	95	91	88	93	103	98	95	95	104
Počet návštěv	316 517	315 037	316 875	310 947	329 833	353 707	386 235	383 177	385 300
Počet návštěv na 1 pacienta	36,7	38,1	38,8	34,7	33,8	35,3	39,4	36,8	34,5
Počet provedených výkonů	568 050	594 626	556 678	565 232	612 442	672 902	722 977	767 837	785 337

V kraji se postupně zvyšuje počet výkonů provedených pacientům domácí zdravotní péče. Na pacienta připadalo v roce 2013 v kraji v průměru 70 výkonů, přitom republikový průměr byl 72 výkonů. Při jedné návštěvě byly v průměru provedeny 2 výkony.

Graf 4.13 Pacienti domácí zdravotní péče v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2013

Zdroj: ÚZIS

Největší část domácí zdravotní péče u seniorů je věnována pacientům s chronickým onemocněním. Na celkovém počtu pacientů v kraji se podílejí v posledních letech z 81 až 86 procent (v roce 2013 byl celostátní průměr 83 %). V roce 2013 se na 2. místo v četnosti domácí péče o seniory v kraji řadí péče po operacích a úrazech. Dvě třetiny pacientů u tohoto druhu péče tvoří senioři.

Tab. 4.9 Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let podle druhu onemocnění v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

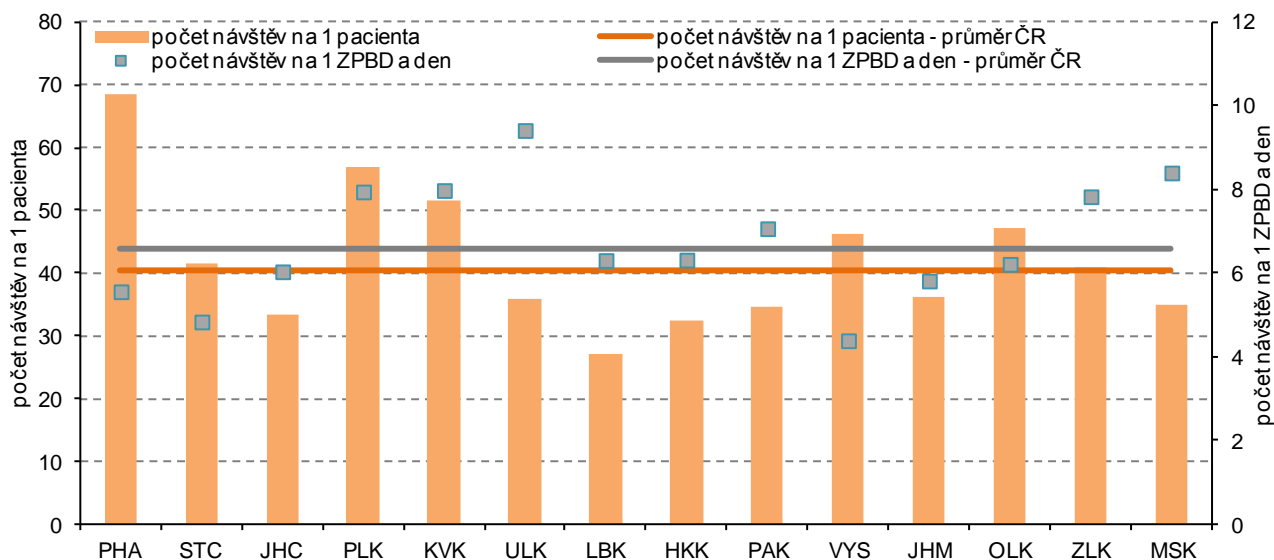
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pacienti ve věku 65 a více let podle druhu onemocnění:¹⁾	7 013	6 764	6 706	7 248	8 256	7 955	8 044	8 338	9 451
chronická onemocnění	6 608	6 502	6 071	6 600	7 100	7 202	7 439	7 509	8 409
akutní onemocnění	281	285	171	341	736	501	699	492	791
pooperační stavy, úrazy	132	88	83	183	197	213	1 132	824	966
domácí hospicová péče	187	322	1 322	1 235	1 236	1 096	920	939	403
Podíl pacientů ve věku 65 a více let na pacientech s daným druhem onemocnění (%)									
chronická onemocnění	84,4	83,4	84,2	80,8	85,8	81,9	83,9	80,8	85,7
akutní onemocnění	56,2	66,1	42,1	59,7	73,1	55,7	61,7	59,2	66,5
pooperační stavy, úrazy	37,3	52,1	59,3	69,1	65,4	65,7	53,3	57,3	61,6
domácí hospicová péče	74,8	67,1	80,6	78,1	78,2	73,6	85,7	88,9	81,4

¹⁾ pacient může být zařazen ve více druzích péče

Domácí hospicová péče byla v kraji seniorům nejčastěji poskytována v letech 2007–2012, přičemž mírný pokles byl zaznamenán v souvislosti se zřízením hospice v roce 2009. Zcela zásadní pokles v počtu pacientů s hospicovou péčí nastal v kraji v roce 2013 (o 57 %). K tak výraznému poklesu počtu pacientů s hospicovou péčí nedošlo v žádném jiném kraji a Pardubický kraj se na celostátním meziročním poklesu podílel jednou polovinou.

Graf 4.14 Výkony domácí zdravotní péče v krajích a ČR v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Pozn.: ZPBD = zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí

V uplynulých deseti letech kolísal průměrný počet návštěv na 1 pacienta domácí zdravotní péče v kraji mezi 34 a 39, přitom v roce 2013 byl o 6 návštěv nižší, než činil celostátní průměr. Naproti tomu průměrný počet návštěv na jednoho zdravotnického pracovníka nelékaře s odbornou způsobilostí je v kraji mírně nadprůměrný.

